

Kuntatalouden tasapaino - miten?

Projektinjohtaja Kimmo Haapasalo, FCG

HT Eero Laesterä, FCG-Perlacon

FCG.

Tilannekuva = liikkuva maali

Kuntatalous on historiansa suurimmassa kriisissä ja talouden tasapainottaminen on meneillään tai edessä lähes kaikissa Suomen kunnissa.

Kuntakenttä eriytyy ja vaikutukset kohdistuvat väestörakenteeseen, palvelutarpeisiin, muuttoliikkeisiin, kuntatalouteen (mm. tulo- ja menokehitys, investoinnit), kuntien tehtäviin, työllisyyteen ja elinkeinoihin, henkilöstöön ja rekrytointeihin, demokratiaan, elinvoimaan, hyvinvointiin.

Kunnat tarvitsevat konkreettista tukea, osaamista ja uusia työkaluja talouden kestävyysparantamiseksi ja parhaiden käytäntöjen hyödyntämiseksi, koska kunnan palveluajattelu menee uusiksi.

Talouden tasapainot- tamisen haasteita, huolenaiheita sekä niihin liittyviä toimenpiteitä

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen

Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

Suhdeluku – vuonna 2019
veroprosenttiyksikön tuotto koko
maassa on noin 1 mrd euroa

Tilannekuva ennen koronaa

1000 e	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Erotus 2025-2019	Summa 2019-2025
Toimintakate	-29 039 885	-30 228 885	-31 252 895	-32 415 831	-33 610 804	-34 838 221	-36 098 592	-37 392 140	-7 163 255	-235 837 367
Tulovero	18 640 260	19 117 354	20 213 495	20 957 868	21 665 138	22 167 035	22 677 517	23 196 417	4 079 063	149 994 823
Yhteisövero	1 854 457	1 898 561	1 959 153	2 050 042	2 120 733	2 193 862	2 269 512	2 347 771	449 210	14 839 633
Kiinteistövero	1 796 593	1 847 968	1 878 562	1 896 749	1 915 116	1 933 667	1 952 402	1 971 323	123 355	13 395 786
Valtionosuus	8 417 401	8 593 072	9 241 344	9 716 327	9 926 005	10 125 124	10 277 039	10 425 195	1 832 123	68 304 106
Verorahoitus	30 708 711	31 456 954	33 292 555	34 620 985	35 626 991	36 419 687	37 176 469	37 940 706	6 483 751	246 534 348
Rahoitus	389 564	542 716	297 288	275 634	254 669	240 228	229 166	212 675	-330 041	2 052 375
Vuosikate	2 058 390	1 770 785	2 336 947	2 480 787	2 270 856	1 821 695	1 307 043	761 241	-1 009 544	12 749 356
Negatiivisia kpl	43	64	24	27	48	92	148	187	123	
Negatiiviset yht.	-36 433	-74 808	-9 535	-22 994	-48 166	-152 821	-373 134	-688 373	-613 565	-1 369 831
Poistot	2 187 628	2 247 907	2 313 646	2 387 390	2 473 131	2 532 622	2 512 836	2 494 447	246 540	16 961 980
Tulos	-26 035	-130 238	23 301	93 398	-202 274	-710 928	-1 205 793	-1 733 206	-1 602 969	-3 865 740
Nettoinvestoinnit	2 777 170	2 804 856	3 891 483	4 196 458	3 812 679	2 187 101	2 192 193	2 196 952	-607 904	21 281 722
Lainakanta	16 715 737	17 974 159	19 915 976	21 842 437	23 604 243	24 347 217	25 605 062	27 405 920	9 431 761	
Rahavarat	4 872 909	4 905 661	4 905 661	4 912 723	4 930 705	4 945 032	4 965 350	4 986 112	80 451	
Taseen jäämä	11 247 331	11 117 093	11 140 395	11 233 792	11 031 518	10 320 590	9 114 797	7 381 591	-3 735 503	
Negatiivisia kpl	40	59	65	80	101	130	167	186	127	
Negatiiviset yht.	-127 030	-266 142	-286 411	-386 363	-644 717	-1 208 899	-2 222 180	-3 657 788		

- ✓ Toimintakate ei heikkene koko maan tasolla niin nopeasti kuin mitä verorahoitus kasvaa – näin tapahtuu suurissa kaupungeissa.
- ✓ Vuosikatteeltaan negatiivisten kuntien määrä kasvaa 123:lla – pohjaluku vuonna 2019 oli 64. Valtionosuuden lisäys 2020 olisi vahvistanut tilannetta – hetkellisesti.
- ✓ Lainakanta oli kasvussa +9,4 mrd euroa (päätyisi 27,4 mrd:iin euroon) ja
- ✓ Taseen jäämä heikkenisi 3,7 mrd euroa – taseeltaan negatiivisia kuntia olisi ollut 186. Näiden kuntien taseen alijäämä kasvaa 266 miljoonasta eurosta 3,66 mrd:iin euroon.

Tilannekuva koronan jälkeen – mukana myös menoarviot

Suhdeluku – vuonna 2019
veroprosenttiyksikön tuotto koko maassa
on noin 1 mrd euroa

1000 e	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Erotus 2025-2019	Summa2019-2025
Toimintakate	-29 039 885	-30 228 885	-31 774 043	-32 415 831	-33 610 804	-34 838 221	-36 098 592	-37 392 140	-7 163 255	-236 358 515
Tulovero	18 640 260	19 117 354	18 995 062	20 029 974	20 297 288	20 903 525	21 383 774	21 871 945	2 754 591	142 598 923
Yhteisövero	1 854 457	1 898 561	1 687 055	1 437 491	1 497 386	1 527 334	1 557 880	1 589 038	-309 523	11 194 744
Kiinteistövero	1 796 593	1 847 968	1 878 562	1 896 749	1 915 116	1 933 667	1 952 402	1 971 323	123 355	13 395 786
Valtionosuus	8 417 401	8 593 072	10 286 999	9 145 066	9 926 005	10 125 124	10 277 039	10 425 195	1 832 123	68 778 499
Verorahoitus	30 708 711	31 456 954	32 847 677	32 509 280	33 635 795	34 489 650	35 171 095	35 857 501	4 400 546	235 967 952
Rahoitus	389 564	542 716	291 668	252 496	208 221	171 107	136 921	96 087	-446 629	1 699 216
Vuosikate	2 058 390	1 770 785	1 365 303	345 945	233 212	-177 464	-790 576	-1 438 552	-3 209 337	
Negatiivisia kpl	43	64	45	133	177	223	244	262	198	
Negatiiviset yht.	-36 433	-74 808	-58 867	-293 511	-440 292	-737 307	-1 228 173	-1 777 734	-1 702 926	-4 610 694
Poistot	2 187 628	2 247 907	2 313 646	2 387 390	2 473 131	2 532 622	2 512 836	2 494 447	246 540	16 961 980
Tulos	-26 035	-130 238	-948 344	-2 041 445	-2 239 918	-2 710 087	-3 303 413	-3 932 999	-3 802 761	-15 306 443
Nettoinvestoinnit	2 777 170	2 804 856	3 891 483	4 196 458	3 812 679	2 187 101	2 192 193	2 196 952	-607 904	
Lainakanta	16 715 737	17 974 159	20 892 022	24 946 264	28 727 988	31 456 916	34 793 423	38 774 785	20 800 627	
Rahavarat	4 872 909	4 905 661	4 905 661	4 905 661	4 905 918	4 907 039	4 908 400	4 909 874	4 213	
Taseen jäämä	11 247 331	11 117 093	10 168 750	8 127 305	5 887 386	3 177 299	-126 113	-4 059 112	-15 176 206	
Negatiivisia kpl	40	59	77	131	181	209	236	255		
Negatiivisia yht	-127 030	-266 142	-449 372	-1 106 646	-2 331 947	-4 004 094	-6 379 716	-9 563 832		

- ✓ Toimintakate koko maan tasolla nopeammin kuin mitä verorahoitus kasvaa.
- ✓ Vuosikatteeltaan negatiivisten kuntien määrä kasvaisi 198:lla – pohjaluku vuonna 2019 oli 64. Valtionosuuden lisäys 2020 olisi vahvistanut tilannetta – hetkellisesti.
- ✓ Lainakanta oli kasvussa +20,8 mrd euroa (päätyisi 38,8 mrd:iin euroon) ja
- ✓ Taseen jäämä heikkenisi 15,2 mrd euroa – taseeltaan negatiivisia kuntia olisi ollut 255. Näiden kuntien taseen alijäämä kasvaa 266 miljoonasta eurosta 9,6 mrd:iin euroon.

Korona heikentäisi ennestään huonoa tilannetta ...

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Toimintakate	-521 148	0	0	0	0	0
Tulovero	-1 218 433	-927 893	-1 367 850	-1 263 510	-1 293 742	-1 324 472
Yhteisövero	-272 098	-612 551	-623 347	-666 528	-711 632	-758 733
Kiinteistövero	0	0	0	0	0	0
Valtionosuus	1 045 654	-571 261	0	0	0	0
Verorahoitus	-444 877	-2 111 705	-1 991 197	-1 930 038	-2 005 374	-2 083 205
Rahoitus	-5 620	-23 137	-46 448	-69 121	-92 245	-116 588
Vuosikate	-971 645	-2 134 843	-2 037 644	-1 999 159	-2 097 619	-2 199 793
Negatiivisia kpl	21	106	129	131	96	75
Negatiiviset yht.	-49 332	-270 518	-392 126	-584 487	-855 039	-1 089 361
Poistot	0	0	0	0	0	0
Tulos	-971 645	-2 134 843	-2 037 644	-1 999 159	-2 097 619	-2 199 793
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0	0	0
Lainakanta	976 046	3 103 827	5 123 745	7 109 699	9 188 360	11 368 866
Rahavarat	0	-7 062	-24 788	-37 993	-56 950	-76 238
Taseen jäämä	-971 645	-3 106 488	-5 144 132	-7 143 291	-9 240 910	-11 440 703
Negatiivisia kpl	12	51	80	79	69	69
Negatiivisia yht	-162 961	-720 283	-1 687 230	-2 795 194	-4 157 535	-5 906 044

- ✓ Toimintakatteen muutos ei ole olennainen – tämän hetken tiedon mukaan
- ✓ Verorahoituksen muutokset aiheuttavat iskun – verorahoituksen taso – kuntien omien verotulojen taso – laskee noin 2 mrd:lla eurolla.

Kuka ottaa suurimman iskun ... kuntakoko

Koronan vaikutus	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Alle 2 000 as	0,0	0,7	2,0	2,3	2,2	2,3	2,4
2 001 - 5 000 as	0,0	0,7	1,7	2,1	1,9	2,0	2,1
5 001 - 10 000 as	0,0	0,6	1,8	1,9	1,8	1,9	2,0
10 001 - 20 000 as	0,0	0,8	1,9	1,9	1,8	1,9	2,0
20 001 - 40 000 as	0,0	0,7	1,8	1,8	1,7	1,7	1,8
40 001 - 100 000 as	0,0	1,1	1,8	1,8	1,7	1,8	1,8
Yli 100 000 as	0,0	1,3	2,5	2,2	2,2	2,2	2,3
Manner-Suomi	0,0	1,0	2,1	2,0	1,9	2,0	2,1

- ✓ Vaikutus veroprosenttiyksikköinä
- ✓ Suurten ja pienten isku on suurin – isot ottavat heti ja taso säilyy koko ajan korkeana

Kuka ottaa suurimman iskun ... maakunnat

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Uusimaa	0,0	1,2	2,6	2,2	2,3	2,3	2,4
Varsinais-Suomi	0,0	0,9	2,2	2,0	1,9	2,0	2,0
Satakunta	0,0	1,2	1,9	2,0	1,9	2,0	2,0
Kanta-Häme	0,0	0,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,8
Pirkanmaa	0,0	0,8	1,9	1,9	1,7	1,8	1,9
Päijät-Häme	0,0	1,0	1,5	1,8	1,7	1,8	1,9
Kymenlaakso	0,0	0,8	1,3	1,5	1,4	1,4	1,5
Etelä-Karjala	0,0	1,0	1,7	1,8	1,6	1,7	1,8
Etelä-Savo	0,0	1,0	1,7	2,0	1,8	1,9	2,0
Pohjois-Savo	0,0	0,9	1,7	1,8	1,7	1,8	1,9
Pohjois-Karjala	0,0	1,0	1,3	1,8	1,5	1,5	1,6
Keski-Suomi	0,0	0,8	1,7	1,8	1,6	1,7	1,7
Etelä-Pohjanmaa	0,0	0,9	2,0	2,0	1,9	2,0	2,1
Pohjanmaa	0,0	1,1	2,4	2,1	2,0	2,1	2,2
Keski-Pohjanmaa	0,0	0,9	2,1	2,1	2,0	2,1	2,2
Pohjois-Pohjanmaa	0,0	0,9	1,9	1,9	1,8	1,9	2,0
Kainuu	0,0	0,6	1,4	1,8	1,6	1,7	1,8
Lappi	0,0	0,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,7

- ✓ Vaikutus veroprosenttiyksikköinä
- ✓ Uusimaa ottaa suurimman iskun, Kymenlaakso pienimmän
- ✓ Mitä indikoi, mikä perustelee?

Koronan paine kuntien veroprosenttiin

(korona+tukipaketti)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Utajärvi	0	0,9	2,9	2,5	2,5	2,6	2,8
Puumala	0	0,7	2,3	2,4	2,4	2,6	2,7
Inari	0	0,7	2,1	2,2	2,3	2,4	2,6
Eurajoki	0	1,2	2,9	2,4	2,3	2,4	2,6
Juva	0	0,9	2,2	2,3	2,1	2,3	2,4
Kokkola	0	1,0	2,2	2,0	2,0	2,1	2,2
Iisalmi	0	1,1	1,9	2,2	2,1	2,1	2,2
Kuhmoinen	0	-1,1	2,1	2,0	1,9	2,0	2,1
Viitasaari	0	-1,8	2,2	1,9	1,9	2,0	2,1
Ylivieska	0	0,4	1,6	2,0	1,9	2,0	2,1
Oulu	0	1,2	2,0	1,9	1,8	1,9	2,0
Nurmijärvi	0	0,8	2,1	1,9	1,8	1,9	1,9
Tuusula	0	0,8	2,2	1,7	1,8	1,9	1,9
Nivala	0	0,4	1,7	1,8	1,7	1,8	1,9
Tornio	0	0,6	1,7	1,8	1,7	1,8	1,9

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kuopio	0	0,9	1,9	1,7	1,7	1,7	1,8
Forssa	0	1,0	1,6	1,7	1,7	1,7	1,8
Kalajoki	0	0,2	1,8	1,7	1,6	1,7	1,8
Pello	0	0,4	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8
Riihimäki	0	0,6	2,0	1,7	1,7	1,7	1,8
Muurame	0	0,8	1,7	1,9	1,7	1,7	1,7
Järvenpää	0	0,9	1,9	1,8	1,6	1,7	1,7
Kangasala	0	0,4	1,9	1,6	1,6	1,6	1,7
Rovaniemi	0	0,9	1,7	1,7	1,6	1,6	1,7
Salo	0	1,0	1,5	1,7	1,5	1,6	1,6
Hamina	0	0,1	1,5	1,4	1,4	1,5	1,6
Lempäälä	0	0,3	2,1	1,6	1,5	1,5	1,6
Pöytyä	0	-0,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,5
Kannus	0	-0,2	1,4	1,5	1,4	1,4	1,5
Hailuoto	0	0,8	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5

1) Käsitteellisesti painelaskelma perustuu trendiin ja siihen, että paine saadaan ulos olettaen, että mikään käyttäytymisessä ei muutu. Valtion käyttämä kestävyysvaje on puhdas painelaskelma.

2) Valtion tuki 1 mrd vuonna 2020 - Sairaanhoidopiireille osoitettavaa suoraa tukea ei ole huomioitu (arvio 250 miljoonaa).

Kuinka perusura kohdentuu - kuntakoko

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Alle 2 000 as	1,9	0,9	1,7	2,3	3,3	4,4	5,5
2 001 - 5 000 as	1,1	0,6	1,0	1,4	2,2	3,0	3,8
5 001 - 10 000 as	1,2	0,2	0,4	0,8	1,4	2,1	2,8
10 001 - 20 000 as	0,2	-0,1	0,2	0,6	1,1	1,6	2,1
20 001 - 40 000 as	-0,4	-0,0	0,1	0,5	1,1	1,7	2,2
40 001 - 100 000 as	1,4	0,2	0,2	0,5	1,0	1,5	2,0
Yli 100 000 as	-0,5	-0,2	-0,5	-0,4	-0,0	0,2	0,5
Manner-Suomi	0,1	-0,0	-0,1	0,2	0,6	1,1	1,5

- ✓ Pienet ikääntyvät yms nopeimmin
- ✓ Isot vastaavasti ovat elinvoimaisempia pidempään ja paine veroprosenttia kohtaan on pienin.

Kuinka kokonaisuus kohdentuu - maakunta

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Uusimaa	-0,5	0,5	1,6	1,4	1,7	1,9	2,2
Varsinais-Suomi	1,1	1,6	2,7	2,7	3,1	3,5	4,0
Satakunta	1,9	1,9	2,5	2,9	3,2	3,7	4,1
Kanta-Häme	-1,0	0,4	1,4	1,6	1,9	2,4	2,9
Pirkanmaa	0,7	1,1	2,2	2,5	3,0	3,5	4,1
Päijät-Häme	1,3	1,5	2,2	2,9	3,4	3,9	4,5
Kymenlaakso	1,2	0,2	0,9	1,6	2,1	2,8	3,7
Etelä-Karjala	-0,0	1,4	2,0	2,4	2,7	3,2	3,7
Etelä-Savo	1,3	0,9	1,7	2,4	2,9	3,7	4,6
Pohjois-Savo	-1,1	2,1	3,2	3,8	4,5	5,3	6,1
Pohjois-Karjala	0,4	0,9	1,1	1,5	1,4	1,7	2,0
Keski-Suomi	1,5	1,5	2,3	2,6	2,8	3,4	3,9
Etelä-Pohjanmaa	1,7	1,7	3,3	3,8	4,5	5,5	6,6
Pohjanmaa	0,7	0,8	2,0	1,9	2,3	2,9	3,4
Keski-Pohjanmaa	0,7	1,4	3,0	3,4	4,2	5,3	6,4
Pohjois-Pohjanmaa	1,0	1,6	2,9	3,3	4,0	4,9	5,8
Kainuu	-17,4	1,0	2,7	3,8	5,0	6,4	7,8
Lappi	1,5	1,2	2,4	3,1	3,6	4,4	5,3

- ✓ Maakuntien kesken valtavat erot
- ✓ Erohin vaikuttaa kasvu, ikääntyminen, sairastavuus – todennäköisesti myös yhteistoiminta-alueen onnistuminen – korona käänteisesti ”hyviin” maakuntiin.

Johtopäätökset

- ✓ Perusura oli tarpeeksi paha ja uhkasi nykyisellä pakollisella ja vapaaehtoisella työkuormalla kuntien mahdollisuutta järjestää kuntalaisten palvelut
- ✓ Korona toi kruunun kokonaisuudelle – tällä pakollisella työkuormalla ja vapaaehtoisella rakenteella ei selvitä – edes vahvasti kuntarakennetta tiukentamalla.
- ✓ Kunta-valtiosuhde on muutettava, tämä tarkoittaa sekä tehtävänjakoa, mutta myös rahoitusta – valtionosuusmalli ei tällaisenaan riitä eikä toimi.
- ✓ Valtio ei kuitenkaan yksin voi nostaa kuntia ylös ahdingosta – kuntien on tehtävä se, mikä pystytään, omat rappuset on pidettävä puhtaana.
- ✓ Omassa päätösvallassa olevat palvelurakenteet on tiivistettävä tai nostettava veroja – yhteistoiminta-alueilla olisi lopetettava kokonaisuuden sopeuttamisen estäminen siksi, että myös omat palvelut muuttuvat – eivät välttämättä edes heikkene.

**Kouluissa pehmeä leipä
vaihdetaan näkkileipään.**

Henkilöstömenot - esimerkkejä

Henkilöstömenoissa säästetään mm.:

- ✓ hyödyntämällä eläköitymistä
- ✓ vähentämällä lyhyitä sijaisuuksia
- ✓ yhdistämällä / monipuolistamalla tehtäväkuvia
- ✓ kannustamalla muuttamaan lomarahat vapaiksi
- ✓ turvautumalla tarvittaessa henkilöstön lomautuksiin/irtisanomisiin
- ✓ ulkoistamalla tukipalveluita
- ✓ optimoidaan resursseja konsernin osalta

Henkilöstömenot ovat kunnan suurin menoerä, johon kunta pystyy itse vaikuttamaan mm. hyvällä johtamisella ja henkilöstöpolitiikkaa kehittämällä

Kunnan toiminnan tuottavuutta parannetaan siten, että koko kunnan tasolla tarkasteltuna henkilöstökustannukset kehittyvät maltillisesti tai säästetään x %

Kehitetään työntekijöiden osa-aikatyön mahdollisuuksia ja työtehtäviä suunnitellaan työkyvyn edellyttämälle tasolle

Edistetään Lean-ajattelua kunnassa: Leanin avulla pyritään parantamaan asiakastyytyväisyyttä, parantamaan laatua, pienentämään toiminnan kustannuksia ja lyhentämään tuotannon läpimenoaikoja

Tilahallinto - esimerkkejä

Palveluiden järjestäminen, palveluverkko ja toimitilastrategia. Mistä luovutaan ja mitä kehitetään. Tilojen salkutus ja salkun hallinta.

Korjausvelan hallinta, peruskorjaukset mahdollistavat kiinteistöjen pidemmän käyttöiän

Vajaalla käytöllä olevia kiinteistöjä pyritään vuokraamaan eteenpäin, esim. koulujen liikuntatilat

Kunnan toimitilojen joustava käyttö

Peritään sisäistä ja ulkoista vuokraa (huom. määritykset kohdalleen)

Ennaltaehkäistään sisäilmaongelmien syntymistä

Katuvalojen led-tekniikkaan siirtyminen

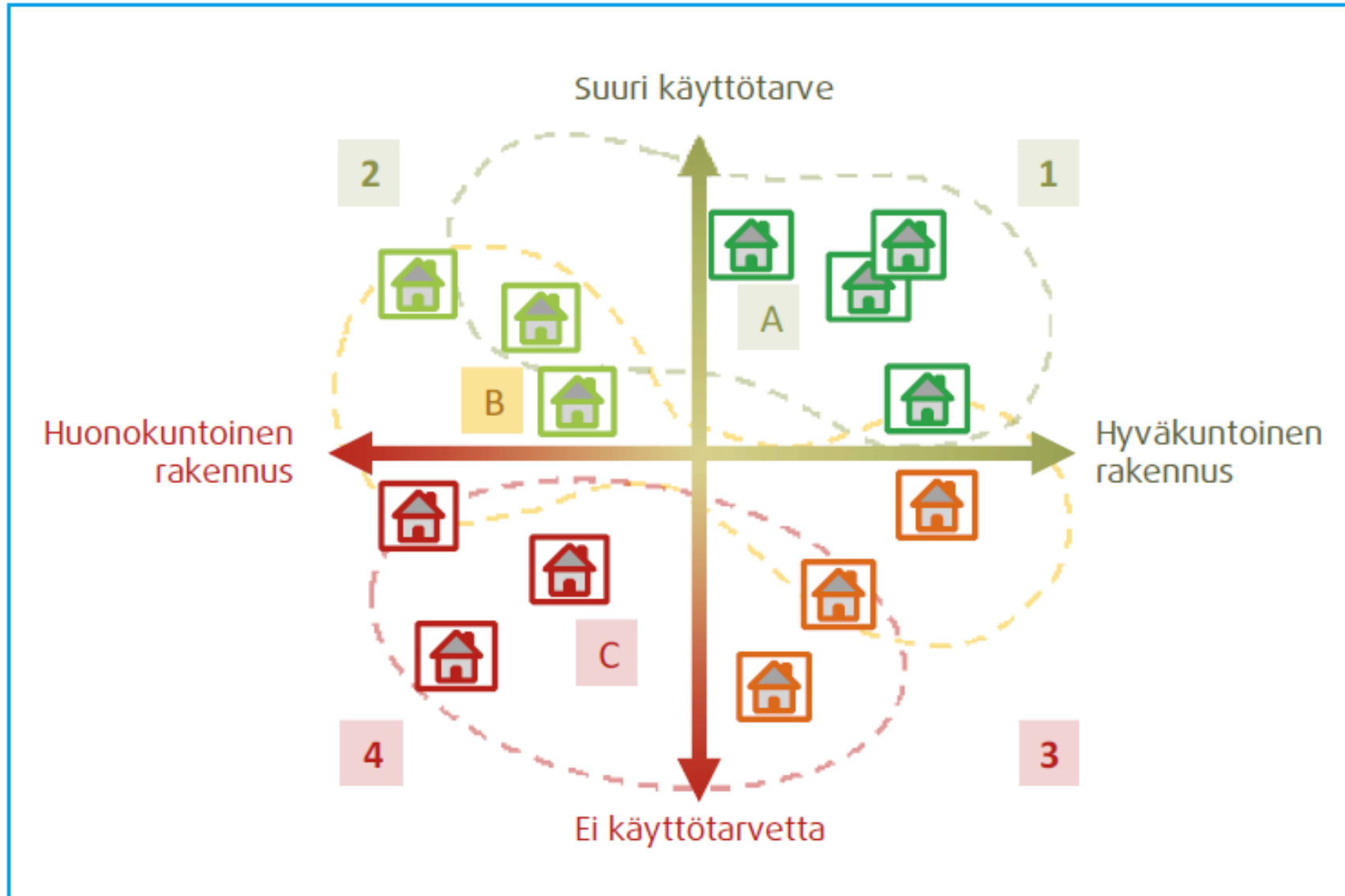
Kilpailutetaan alueurakoiden sopimukset

Tila- ja tonttitehokkuutta nostetaan

Kiinteistönhoitoa ja kiinteistökannan ylläpitoa kehitetään talouden tasapainottaminen huomioiden

Tilaratkaisujen toteuttaminen joustavasti, esim. moduuleina

Palveluiden järjestäminen ja tuottaminen

Päätöksentekokyvyn parantaminen

Mitä sopeuttamisella tavoitellaan?

Nykytilanne - sopeutustoimia ei ole päätetty							
Milj. euroa	enn. 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Sopeutustoimet /v	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vuosikate	1,1	0,1	-0,1	-0,6	-2,9	-3,8	-4,5
Tilikauden yli-/alijäämä	-7,0	-7,0	-7,2	-8,0	-10,6	-11,6	-12,2
Taseen ed. tilik. kertyneet yli-/alijäämät	15,3	8,3	1,0	-7,0	-17,6	-29,2	-41,4
Investointien tulorahoitus-%	33,2 %	2,0 %	-1,1 %	-3,5 %	-35,0 %	-230,0 %	-274,4 %
Velkamäärä, kunta	85,2	88,3	102,4	122,8	135,3	141,9	149,3
Velkamäärä, konserni	198,7	208,4	222,4	242,9	255,3	261,9	269,3
Konsernivelka, €/as.	9 527	9 942	10 540	11 431	11 931	12 154	12 410

Investointien tulosvaikutus ja luokittelu

- ✓ Investoinnit – vaikutus käyttötalousmenoihin
- ✓ Toimintaa ylläpitävät investoinnit, oletus käyttötalous ei muutu
- ✓ Palvelutasoa parantavat investoinnit
- ✓ Omaisuuden luovutustuotot/-tappiot (miten vähentävät käyttötalousmenoja)

Sopeutustoimet 10,5 milj. euroa + ei uimahallia							
Milj. euroa	enn. 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Sopeutustoimet /v	0,5	3,0	2,0	1,5	3,0	0,5	0,0
Vuosikate	1,1	3,1	5,0	6,2	8,6	8,4	7,9
Tilikauden yli-/alijäämä	-7,0	-4,0	-2,1	-1,1	0,9	0,6	0,2
Taseen ed. tilik. kertyneet yli-/alijäämät	15,3	11,3	9,2	8,1	9,0	9,6	9,8
Investointien tulorahoitus-%	33,2 %	78,1 %	52,1 %	60,2 %	152,1 %	509,5 %	480,1 %
Velkamäärä, kunta	85,2	84,2	90,0	95,3	93,6	88,1	83,0
Velkamäärä, konserni	198,7	204,3	210,0	215,3	213,6	208,1	203,0
Konsernivelka, €/as.	9 527	9 747	9 952	10 132	9 982	9 657	9 354

Toimenpiteiden tunnistaminen, luokittelu ja arvottaminen

Valtuuston kannattamat toimenpiteet: tuottavuus 1/2

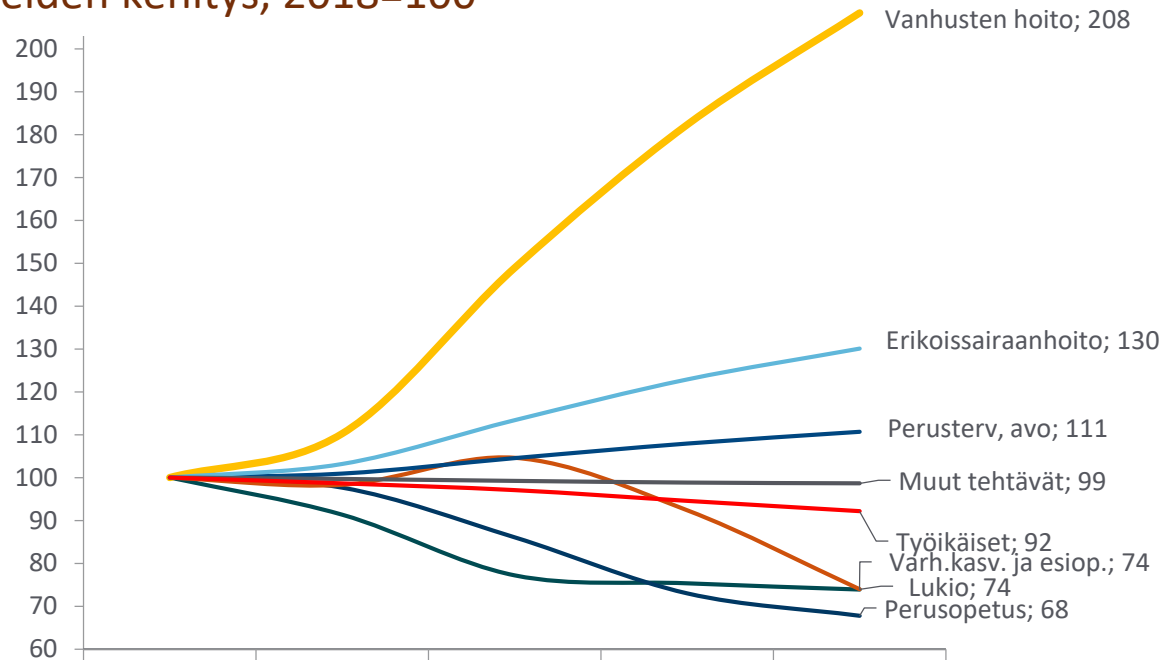
Tuottavuutta lisäävät rakenteelliset toimenpiteet (yli 50% kannatus)	Kannatus	Kustannusvaikutus
Ruoka- ja siivouspalveluiden uudelleen organisointi	100 %	400 000 e
Terveyskeskuksen keittiötuotannon uudistaminen	97,2 %	158 000 e
Ehnröön ja Myllymäen koulujen johtamisjärjestelyjen yhdistäminen	88,9 %	21 000 e
Varhaiskasvatuksen henkilöstösäästöt	88,9 %	160 000 e
Esiopetuksen järjestämisvastuu, siirtäminen vakan tulosalueelle	80,6 %	80 000 e
Amandan valmistumisen jälkeen lakkautettavat yksiköt / henkilöstösäästöt	77,8 %	500 000 e
Amandan valmistumisen jälkeen lakkautettavat yksiköt / toimitilapalvelut	77,8 %	87 500 e
Amandan valmistumisen jälkeen lakkautettavat yksiköt / ruoka- ja siivous	75 %	34 900 e
Arolan koulu / ruokapalvelut	69,4 %	25 000 e
Arolan koulun toiminnot Hyökännummelle / toimitilapalvelut	58,3 %	58 000 e
Arolan koulun oppilaat Hyökännummelle / opetuspalvelut	58,3 %	150 000 e
Arolan koulu / siivouspalvelut	58,3 %	37 000 e
YHTEENSÄ		1 711 400 e

Kuinka kohdistaa tasapainottamistarpeet?

Tehostamisen ja supistamisen logiikka

Palvelutarpeiden kehitys, 2018=100

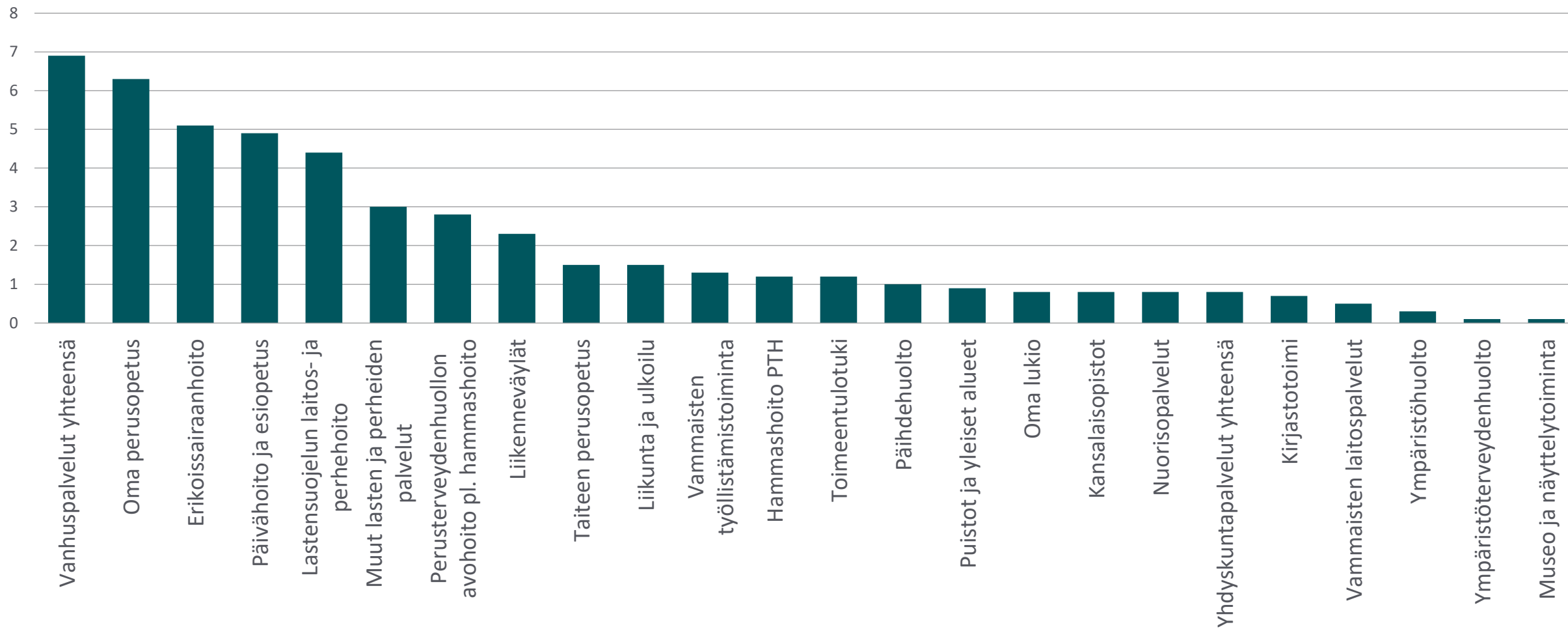

	2 018	2 020	2 025	2 030	2 035
Varh.kasv. ja esiop.	100	91	77	75	74
Perusopetus	100	98	86	73	68
Lukio	100	98	105	92	74
Vanhusten hoito	100	110	149	182	208
Perusterv, avo	100	101	105	108	111
Erikoissairaanhoido	100	103	113	123	130
Muut tehtävät	100	100	99	99	99
Työikäiset	100	99	97	95	92

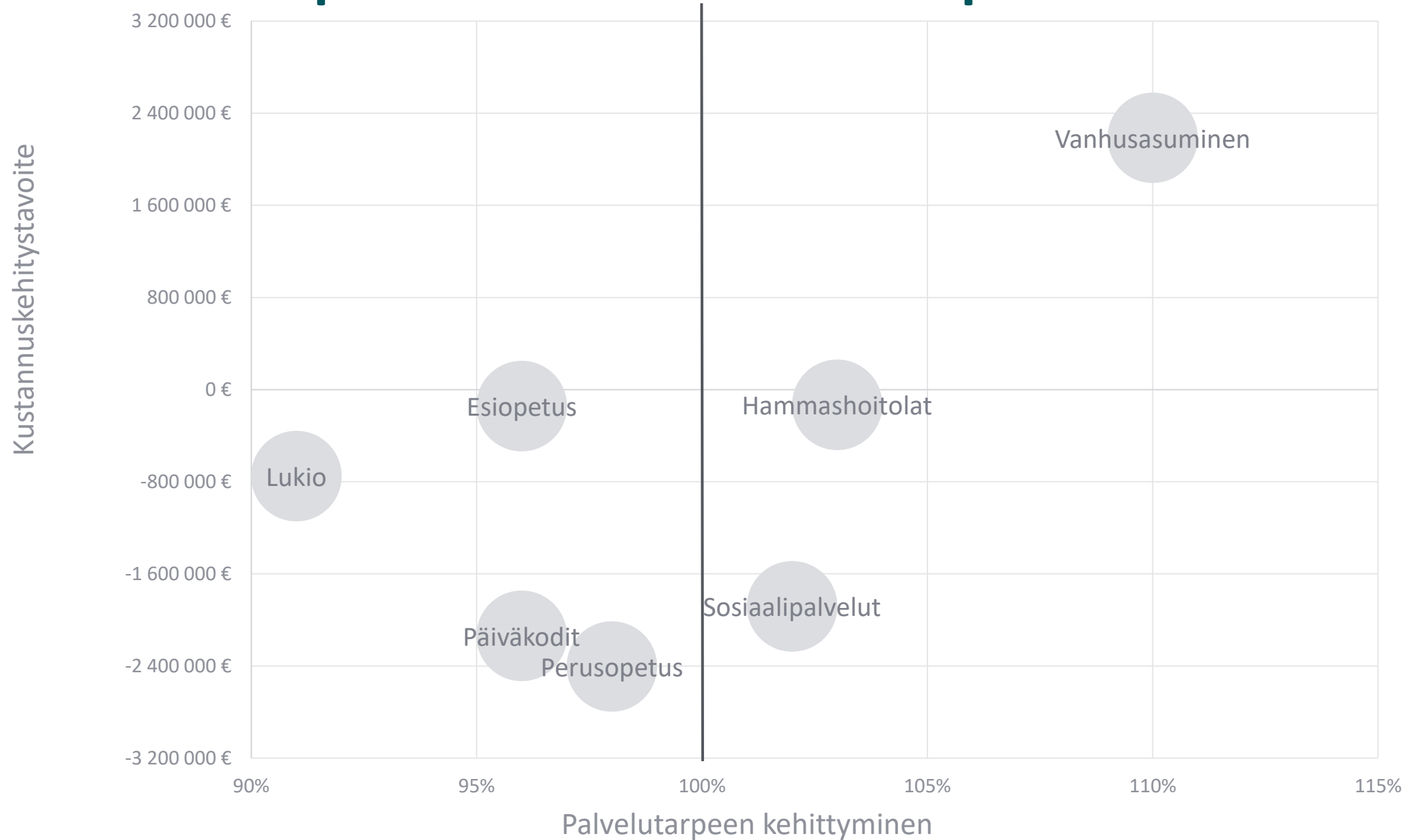
Toiminnan tehostaminen

Toiminnan supistaminen ja tehostaminen

Kaupungin ”säästöpotentialiaali” 49,2 Meur

Sopeuttamisen tulevaisuuspotentiali

Kuinka FCG Perlacon sopeuttaa?

FCG.

Ongelmana on ollut ja on aina
oleva...sopeutuksen
monimuotoinen ongelma –

”Meidän on elettävä suu sähkiä myöten, mutta MEILTÄ ETTE OTA”

Kaikki mukana

- ✓ Valtuusto komentaa tekemään paketin, joka valmistellaan valtuustolle päätettäväksi.
- ✓ Poliittinen ohjausryhmä ohjaa – ja yhdessä viranhaltijoiden kanssa valmistellaan.
- ✓ Työssä sovitaan yhteinen sopeutustavoite ja aikataulu – lasketaan paineet ja paineiden perusteella tavoite.
- ✓ Haastatellaan työntekijät – monipuolisesti ja luottamuksella. Haastatellaan yös päätöksentekijät – jos halutaan.
- ✓ Valmistelu askel askeleelta poliittiselle ohjausryhmälle – tavoitteena saada aina uusi ja syvempi valmistelulupa seuraavaan kertaan.
- ✓ Ensin tarjoillaan haastattelujen, konsultin oman kokemuksen ja tilastotyön perusteella teemat. Teemoja valmistellaan edelleen ja päästään keinoihin.
- ✓ Keinoissa esitellään mahdollisimman konkreettisesti miten edetään, kuinka keinot vaikuttavat – lasketaan resurssimuutokset ja vaikutus euroiksi.
- ✓ Keinot perustuvat käyttötalouteen mutta myös investointeihin ja muuhun rahoitukseen. Jos on tehtävissä ”järjestelyjä”, nekin katsotaan.
- ✓ FCG Perlaconin valmis tasapainopaketti ei ole tasolla ”Hyödynnetään enemmän digitalisaatiota” ja ”Tarkastellaan ikääntyneiden” palveluverkkoa ja puututaan koulujen tuntijakoon.

Pienryhmäkeskustelut

Kestävä kuntatalous - miten se saavutetaan?

Suurimmat haasteet talouden tasapainottamisen näkökulmasta

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen (mm. valtionosuudet, verotulot)

Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

- Mutta kyllähän tämä Korona kriisi on tuonut paljon myös uusia edullisia tekemisen tapoja jotka pitää jalkauttaa normaali toiminnaksi.
- Moninaiset vaikutukset
- Työmarkkinajärjestelmä ja sopimukset pitäisi uudistaa, yt-menettelyä pysyvästi keventää ja poistaa kuntien nykyisiä ja suunniteltuja velvoitteita.
- Onko poliittisilla päätöksentekijöillä kyky tehdä lopulta päätökset? (paine, some, organisaatio, sivulliset ja lähipiiri) – retoriikka
- Tietoa tarvitaan lisää

Suurimmat haasteet talouden tasapainottamisen näkökulmasta

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen (mm. valtionosuudet, verotulot)

Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

- Työttömyyden nousun vaikutukset tulevaisuudelle
- Laatu ja voiko palvelutasoa ja miten voidaan laskea (laaturjestelmäasia)
- Osallisuus ja robotiikka (robotti soittaa kuntalaisille puheluita palveluverkon osalta)
- Keinoja osallisuuden osalta tarvitaan!
- Jossain kunnissa yksikkökustannuksien tehostaminen ei enää riitä
- Digiaikaan liittyen Utajärvellä päätettiin maksaa kuntalaisten ja utajärvelle rekisteröityjen yritysten valokuituyhtiön kuukausimaksut poikkeusaikana. Tämä otettiin todella hyvin vastaan ja meillä "mummotkin" tekivät digiloikan. Nyt tarvitaan mahdollisimman paljon palveluita valokuituverkkoon.

Suurimmat haasteet talouden tasapainottamisen näkökulmasta

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen (mm. valtionosuudet, verotulot)

Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

- Palveluverkkoratkaisut, päätöksen teon vaikeus
- Menorakenne on kammattu läpi
- On pystyttävä tekemään arvovalintoja (mm. Salo)
- Organisatoriset rakenteet vs. toimintatavat

Suurimmat haasteet talouden tasapainottamisen näkökulmasta

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen (mm. valtionosuudet, verotulot)

Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

- Tulo% nosto on helppo ratkaisu, jos ei tehdä rakenteellisia menoja vähentäviä ratkaisuja
- Tuulivoimapuistot (mm. 150kpl tuulivoimalat käynnissä, Utajärvi)
- Vero% nostoja on edessä ja näyttää lisääntyvän kuntien osalta

Suurimmat haasteet talouden tasapainottamisen näkökulmasta

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen (mm. valtionosuudet, verotulot)

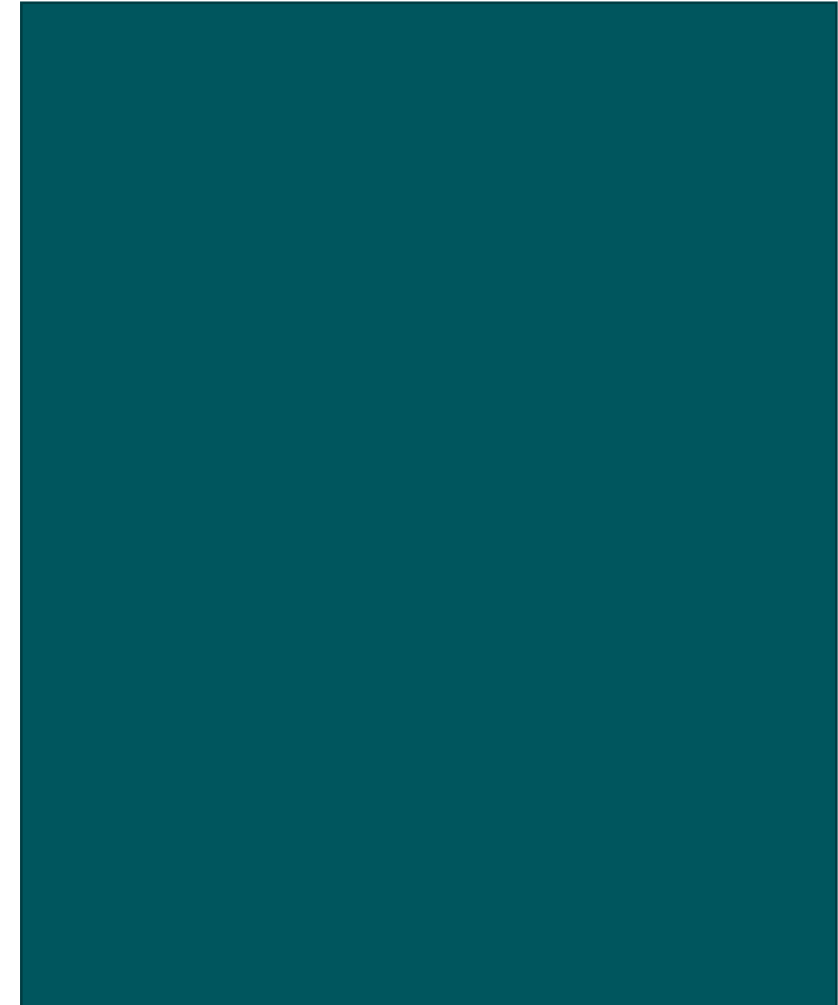
Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

Suurimmat haasteet talouden tasapainottamisen näkökulmasta

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen (mm. valtionosuudet, verotulot)

Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

- Kiinteistöratkaisut tehtävä, jotta korjausvelka hallintaan
- Mittavat infran parannukset (mm. 100 Meur, Nurmijärvi) – investointien tulosvaikutus
- Rakennusmassa alaskirjaukset tulevat vielä isommaksi ongelmaksi jähka sote/maakunta tulee. Epäilen, että pienissä kunnissa jää paljon sotekiinteistöjä tyhjilleen. Varsinkin kun seuraa valtion velkaantumista ja ymmärtää, että valtionkin on löydettävä säästökohteita jatkossa

Suurimmat haasteet talouden tasapainottamisen näkökulmasta

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen (mm. valtionosuudet, verotulot)

Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

- Vesilaitoksen yhtiöittäminen (mm. Salo)

Suurimmat haasteet talouden tasapainottamisen näkökulmasta

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen (mm. valtionosuudet, verotulot)

Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

- Kehitysinvestointeja pitäisi tehdä, enemmän kuin 10 v päähän (mm. Kokkola, Kalajoki)
- Vetovoimainvestointeja vs. palvelut asettelu
- Taseen ulkopuoliset investoinnit
- Malttia ja investointien viivästäminen
- Salossa investointeja tulossa (mm. sairaala)
- Ulkoistamisia mm. ruokapalvelut (Riihimäki)

Suurimmat haasteet talouden tasapainottamisen näkökulmasta

Korona ja sen lyhyen ja pitkäaikavälin vaikutukset

Väestökehitys ja -rakenne, palvelutarpeet

Menojen kasvun hillitseminen

Tulojen kehittyminen (mm. valtionosuudet, verotulot)

Tasenäkökulma

Kiinteistöjen ja infran näkökulma

Konserninäkökulma

Investointien näkökulma

Yhteistyön lisäämisen näkökulma

- Yhteistyön lisääminen mm. Oulujokivarren kunnat – yhdistelmävirka esim. ruokapalvelupäällikkö ja johto kolmen kunnan kanssa, kaavoitus ja maankäyttöinsinöörit myös kolmen kunnan kesken
- Teknisten palveluiden yhtiö, yhteistyön merkitys ja hyödyt (mm. Juva paljon yhteistyötä, myöspalveluiden takaisin kotiutusta)

A group of people are running on a city street. The image is overlaid with a large white 'FCG' logo and an orange dot. The background shows a city street with buildings, a tall chimney, and a statue.

FCG

Hyvän elämän tekijät